Gemeente Borne

Raadsvoorstel

Raadsvergadering
25-5-21

Agendapunt

Nummer
21int01483

Onderwerp
Vaststelling beleidsplan openbare verlichting Borne 2021- 2031

Aan de gemeenteraad.

Samenvatting voorstel
Door het college van B en W is op 19 januari 2021 een voorlopig besluit genomen over het ontwerp-beleidsplan openbare verlichting Borne 2021- 2031. In dit ontwerp- beleidsplan worden de uitgangspunten vastgelegd voor het dagelijks gebruik en de verschillende functies van verlichting in de openbare ruimte, passend binnen de diverse richtlijnen en de doelstellingen voor het energiegebruik. Het ontwerp- beleidsplan is ter kennisneming naar de raad gestuurd en heeft gedurende 6 weken voor een ieder ter inzage gelegen. In deze periode is één zienswijze ingediend, die in de "nota beantwoording zienswijzen ontwerp- beleidsplan openbare verlichting 2021- 2031" is opgenomen. De ingediende zienswijze geeft geen aanleiding om het ontwerp- beleidsplan aan te passen.

1 Inleiding
Dank zij het grootschalige vervangingsplan beschikt Borne momenteel over een moderne en duurzame openbare verlichting, die voldoet aan de landelijke doelstellingen voor energiebesparing. Met het vervangingsplan wordt naast een energiebesparing van 35% ook een CO2-reductie van 40% gerealiseerd. Bij deze nieuwe start hoort ook een nieuw beleidsplan.
In hoofdstuk A. wordt het ontwerp- beleidsplan voor de openbare verlichting op hoofdlijnen toegelicht.

De ingediende zienswijze op het ontwerp- beleidsplan is opgenomen in de zienswijzennota, die als bijlage bij dit raadsvoorstel is gevoegd.
De inhoud van deze nota wordt onder hoofdstuk B. van dit voorstel toegelicht.

A. Toelichting op het ontwerp- beleidsplan openbare verlichting Borne 2021- 2031

1a Samenvatting van het beleidsplan

In deze samenvatting wordt het Beleidsplan openbare verlichting Borne 2021- 2031, dat is opgesteld door adviesbureau Tauw, op hoofdlijnen besproken. Dit gebeurt vanuit de gezichtspunten functionaliteit, beleid en de huidige situatie.

Functies van de openbare verlichting

Openbare verlichting wordt aangelegd om de verkeersveiligheid, de sociale veiligheid en de leefbaarheid te bevorderen. Openbare verlichting draagt daarnaast bij aan de verkeersveiligheid door de zichtbaarheid van weggebruikers en de weg te verhogen, maar ook door het verkeer te geleiden en te attenderen op bijzondere situaties op en rond de weg. Openbare verlichting zorgt voor overzicht in de openbare ruimte en bevordert daarmee het gevoel van sociale veiligheid. Sociale veiligheid vereist echter ook de mogelijkheid van sociale controle, anders ontstaat er kans op schijnveiligheid. Openbare verlichting bepaalt tenslotte ook de sfeer in de openbare ruimte en draagt daarmee bij aan de leefbaarheid. Lichthinder en lichtvervuiling doen afbreuk aan de leefbaarheid en moeten zoveel mogelijk worden voorkomen.

Beleidskaders openbare verlichting

In het beleidsplan worden de landelijke, regionale en gemeentelijke beleidskaders uitgebreid toegelicht. In deze samenvatting worden ze alleen aangehaald ter verduidelijking van de voorstellen.

Huidige situatie openbare verlichting

In het beleidsplan wordt de huidige situatie beschreven aan de hand van de gezichtspunten aanleg, beheer en vervanging. Bij aanleg is het van belang dat rekening wordt gehouden met de beheeraspecten voor een doelmatig en duurzaam beheer. De recent afgeronde vervangingsoperatie leidt ook tot veranderingen in het dagelijks beheer; er hoeft bijvoorbeeld nog maar eens per 3 jaar op uitval van verlichting te worden gecontroleerd. Tussentijdse storingen kunnen door inwoners digitaal worden gemeld in een digitaal beheersysteem, dat ook fungeert als werksysteem voor de aannemer. De gemeentelijke beheerder kan door deze ontwikkelingen een betere invulling geven aan de regierol. Als eigenaar van de openbare verlichting krijgt de gemeente tenslotte te maken met de zogenaamde Installatie-verantwoordelijkheid. Dit is een wettelijke verplichting waar apart over zal worden gerapporteerd.

1b Beleidsvoorstellen

De in het ontwerp- beleidsplan openbare verlichting Borne 2021-2031 beschreven beleidskeuzes zijn samengevat in de onderstaande tabellen.

Tabel 1: Overzicht beleidsvoorstellen

	Beleidsvoorstel	**Thema**	**Toelichting**
1	De NPR 13201 gebruiken als uitgangspunt voor inrichting van nieuwe OV- installaties	Aanleg	De NPR 13201 is een landelijk toegepaste praktijkrichtlijn.
2	Het Politiekeurmerk Veilig Wonen zoveel als mogelijk toepassen	Aanleg	Het Keurmerk geldt **alleen** als ook alle overige aspecten worden toegepast. Toepassing dient ook afgewogen te worden met energiebesparing en CO2 reductie (dimmen)

3	Uitgaan van standaard masten en armaturen voor een doelmatig beheer	Aanleg	Uitzondering zijn winkel- en uitgaansgebieden waar uit oogpunt van leefbaarheid en veiligheid kan worden afgeweken van de standaard materialen
4	Nieuwe armaturen voorzien van een universele connector voor toekomstige smartcity- toepassingen	Aanleg	Dit voorkomt aparte masten en aansluitingen, bijvoorbeeld voor het meten van luchtkwaliteit
5	Bij keuze voor armaturen en masten uitgaan van circulariteit van de materialen	Aanleg	Conform Leidraad Circulaire Openbare Verlichting
6	Bij keuze voor armaturen selecteren op licht afschermende armaturen	Aanleg	Gericht verlichten voorkomt lichthinder. De Richtlijn Lichthinder van het NSVV is van toepassing.
7	Bij inrichting van de OV- installatie aansluiten op wegtypen van “Duurzaam Veilig” en de Mobiliteitsvisie	Verkeers-veiligheid	Dit betreft gebiedsgerichte keuzes. De hierbij behorende wegtypen en OV- installaties zijn samengevat in tabel 2.*
8	Bij voetganger- en fietsoversteken beoordelen of zebra- optiek of extra verlichting moet worden toegepast	Verkeers-veiligheid	Extra veiligheidsmaatregelen voor voetgangers en fietsers kunnen bij gevaarlijke oversteken van toepassing zijn
9	Waar mogelijk buiten de kom reflectiematerialen toepassen i.p.v. OV	Verkeers-veiligheid	Conform beleidsplan 2010- 2014
10	Een zeer terughoudende opstelling hanteren voor plaatsing van OV buiten de bebouwde kom	Verkeers-veiligheid	Conform beleidsplan 2010- 2014
11	Instellen van een aangepast dimregime: - Schemering tot 24.00 uur: 0% dimmen - 24.00 uur tot 7.00 uur: 30% dimmen - 7.00 uur tot schemering: 0% dimmen	Verkeers-veiligheid	Bij gevaarlijke oversteekpunten, bijvoorbeeld op provinciale weg of spoor heeft de verkeersveiligheid prioriteit
12	Instellen van een algemeen dimregime: - Schemering tot 20.00 uur: 0% dimmen - 20.00 uur tot 24.00 uur: 30 % dimmen - 24.00 uur tot 06.00 uur: 50% dimmen - 6.00 uur tot 07.00 uur: 30% dimmen - 07.00 uur tot schemering: 0% dimmen	Duurzaam-heid	Statisch dimprotocol conform landelijke standaard leidt tot energiebesparing en CO2 reductie, rekening houdend met sociale veiligheid
13	Eventueel een lichtmast (bij)plaatsen op door inwoners als eng ervaren plek	Sociale veiligheid	Schijnveiligheid moet worden voorkomen, plaatsing bij voorkeur in combinatie met mogelijkheid van sociale controle
14	Eventueel lichtmasten plaatsen op door inwoners als eng ervaren trajecten	Sociale veiligheid	Beperken tot fietspaden langs verkeerswegen in verband met mogelijkheid sociale controle. De fietssnelweg F 35 is dynamisch verlicht
15	Kiezen voor een kleurtemperatuur van 3000 K (warm wit) en een minimale kleurweergave van 80	Sociale veiligheid	Kleurweergave bepaalt de herkenbaarheid van personen en objecten in de openbare ruimte
16	Het aanstralen van bijzondere objecten onder voorwaarden toestaan	Leefbaar-heid	Aanstralen afwegen met natuurwaarden en het belang van energiebesparing. Kosten voor het aanstralen van particuliere objecten zijn voor de aanvrager

17	Sfeerverlichting onder voorwaarden toestaan	Leefbaar-heid	Sfeerverlichting in de openbare ruimte kan worden aangevraagd, uitgaande van een tijdelijke periode en een eigen stroomvoorziening
18	Aansluiten van verlichting semi-openbare ruimten onder voorwaarden toestaan	Overige	Momenteel is de achterpadverlichting van Welbions aangesloten op het OV- net. Voorstel voor nieuwe situaties: - Toestemming van de netbeheerder (Enexis); - Onderhoud en vervanging zijn voor eigenaar; - Verlichting conform OV gemeente; - Aparte afspraken over stroomkosten
19	Geen aansluiting van lichtreclame op lichtmasten toestaan	Overige	Vanuit de installatieverantwoordelijkheid wordt dit niet meer toegestaan door de netbeheerder. Daarnaast kan lichtreclame schade veroorzaken aan de masten

* In beleidsvoorstel nummer 7 wordt verwezen naar tabel 2. Deze is hieronder weergegeven.

Tabel 2. Verlichting volgens gebieden en wegtypen Duurzaam Veilig

Weg type	**Locatie**	**Snelheid verkeer**	**Lichtpunthoogte**
Gebiedsontsluitingswegen	Binnen de kom	50 km / uur	8 meter, boogmast
Wijkontsluitingswegen	Binnen de kom	50 km / uur	6 meter, met uithouder
Erftoegangswegen	Binnen de kom	30 km / uur	4 meter, paaltop
Fiets- en voetpaden	Binnen de kom		4 meter, paaltop Uitsluitend als er geen acceptabel alternatief is en het pad niet overwegend recreatief is
Industrieterreinen	Binnen de Kom	50 km / uur	6 meter, met uithouder
Gebiedsontsluitingswegen	Buiten de kom	80 km/ uur of 100 km / uur	8 meter: Bij woningclusters omsloten met streeknaamborden of minimaal 5 woningen binnen een afstand van 100 meter, Zo nodig: alleen in bochten en bij kruisingen
Gebiedsontsluitingswegen	Buiten de kom	80 km/ uur of 100 km / uur	6 meter: zo nodig en waar mogelijk (als alternatief voor 8 meter) bij rotondes en kruisingen
Erftoegangswegen	Buiten de kom	60 km / uur	6 meter, met uithouder In principe niet verlichten, tenzij absoluut noodzakelijk. Voor uitwerking: zie gebiedsontsluitingswegen buiten de kom

B. Nota beantwoording zienswijzen ontwerp- beleidsplan openbare verlichting Borne 2021- 2031

De ingediende zienswijze is afkomstig van de Belangenvereniging Oud Borne. De belangenvereniging Oud Borne (hierna aangeduid als BOB) schetst in de zienswijze de huidige verkeers- en verlichtingssituatie in Oud Borne en stelt naar aanleiding daarvan een aantal vragen. Bij de beantwoording van deze vragen is onderscheid gemaakt tussen beleidsmatige vragen en vragen die zijn gericht op problemen die men in de dagelijkse praktijk ervaart in de wijk ten aanzien van verlichting en verkeersveiligheid. Over de laatstgenoemde vragen is inmiddels ambtelijk overleg gevoerd met BOB.

De beleidsmatige vragen en antwoorden uit de zienswijzennota zijn hieronder samengevat.

Vraag 1.b van de nota:

BOB is van mening dat er voor de verkeersveiligheid en de sociale veiligheid in Oud Borne sprake moet zijn van voldoende verlichtingssterkte en wit licht omdat daarmee de mogelijkheden voor het herkennen van gezichten en het gevoel van sociale veiligheid wordt versterkt. Voor de verlichtingssterkte wordt gevraagd om licht met een kleurtemperatuur van 4000 K toe te passen.

Antwoord:

In het ontwerp- beleidsplan (4.3.3) wordt voorgesteld om te kiezen voor een kleurtemperatuur van 3000 K. Dit zogenaamde warm- witte licht garandeert een goede herkenning van personen en objecten en is inmiddels als standaard toegepast bij de grootschalige vervanging van de verlichting. Dit type licht draagt ook bij aan de leefbaarheid in de woonomgeving. Oud Borne is een gebied met een bijzondere sfeer en een nostalgische uitstraling. Dat geldt ook voor de specifieke masten, armaturen en de verlichting (2700 k) die hier in nauw overleg met de bewoners zijn toegepast. De ombouw naar blauwwit licht (4000 k) is ongewenst, maar het beleidsplan biedt in artikel 6.4.1 wel ruimte voor het accentueren van gevaarlijke verkeerssituaties met aangepaste verlichting.

Advies: Geadviseerd wordt om artikel 4.3.3 ongewijzigd vast te stellen.

Vraag 1.c van de nota:

BOB verwacht dat de relatief oude bevolkingsopbouw verder toeneemt, terwijl de licht- technische richtlijnen zijn gebaseerd op een persoon van circa 40 jaar. Op basis hiervan wordt een aangepaste lichtsterkte gevraagd in Oud Borne.

Antwoord:

Bij de inrichting van de openbare ruimte wordt aangesloten op de wegtypen van "Duurzaam Veilig" en de mobiliteitsvisie (5.2.1). De functie en de inrichting van Oud Borne wijkt op deze thema 's niet wezenlijk af van andere woonwijken in Borne. De herkenbaarheid van het type weg wordt in de donkere uren ondersteund door voor elk wegtype dezelfde verlichting toe te passen. De leeftijdsopbouw in een wijk is een dynamisch gegeven, waar bij de toepassing van het type verlichting geen rekening mee kan worden gehouden.

Advies: Geadviseerd wordt om artikel 5.2.1 ongewijzigd vast te stellen.

Vraag 1.d van de nota:

BOB vraagt om maatwerk voor Oud Borne.

Antwoord:

De huidige verlichting in Oud Borne is een voorbeeld van maatwerk voor zowel de masten, de armaturen als de verlichting. In het nieuwe beleidsplan (4.3.1 en 4.3.2) wordt voorgesteld om vanuit het thema circulariteit en uniformiteit te kiezen voor één soort masten en armaturen per

gebiedstype. In speciale gevallen, bijvoorbeeld in Oud Borne kan daar echter op grond van (in dit geval nostalgische) overwegingen van worden afgeweken.
Wel wordt in het beleidsplan aangegeven dat het thema circulariteit het belangrijkste criterium is bij het maken van nieuwe afwegingen. Omdat er echter circulaire systemen in ouderwetse uitvoering op de markt zijn blijft de mogelijkheid voor maatwerk bestaan bij toekomstige vervangingen in Oud Borne.

Advies: Geadviseerd wordt de artikelen 4.3.1. en 4.3.2 ongewijzigd vast te stellen.

Vraag 6 van de nota:

BOB zou graag zien dat de termijnen voor herstel en reparatie, zoals die nu in het onderhoudsbestek zijn vastgelegd, aan het beleidsplan worden toegevoegd. Dit voorkomt dat bij een nieuwe aanbesteding wijzigingen kunnen ontstaan.

Antwoord:

In een beleidsplan worden beleidslijnen uitgezet voor een periode van 10 jaar. Binnen deze algemene kaders wordt vorm gegeven aan de dagelijkse uitvoering, waaronder de aanleg, het onderhoud en het functioneren van de openbare verlichting. Op het gebied van materialen en systemen voor de openbare verlichting vinden momenteel veel ontwikkelingen plaats, waardoor het “bevriezen” van de huidige bestekafspraken over herstel en reparatie onwenselijk is.

Advies: Geadviseerd wordt om de huidige termijnen voor herstel en reparatie niet op te nemen in het beleidsplan openbare verlichting.

Samenvattend stellen wij u voor om het ontwerp- beleidsplan openbare verlichting 2021- 2031 ongewijzigd vast te stellen.

2 Beoogd resultaat

a. Met het beleidsplan worden de uitgangspunten vastgelegd voor een functionele en duurzame openbare verlichting.
b. Het ontwerp- beleidsplan is ter inzage gelegd om inwoners de gelegenheid te geven hun zienswijze kenbaar te maken. Doel hiervan is een algemeen geaccepteerd beleid voor de openbare verlichting in Borne.

3 Argumenten

a. De nieuw aangelegde OV-installatie vraagt om een aangepaste visie op aanleg, beheer en gebruik van de openbare verlichting, waarbij rekening wordt gehouden met de diverse richtlijnen en het behalen van klimaatdoelstellingen.
b. De belangenvereniging Oud Borne heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen. De specifieke beleidswensen van Oud Borne leiden geven echter geen aanleiding om het ontwerp- beleidsplan aan te passen. De reden hiervoor is dat het beleidsplan staat voor een zo uniform mogelijke openbare verlichting in Borne, maar daarnaast ook ruimte biedt voor maatwerk.

4 Kanttekeningen

a. Omdat de ontwikkelingen op het gebied van verlichting en klimaat niet stil staan, kan er op enig moment sprake zijn van achterhaald beleid. Daarom wordt het beleidsplan na 5 jaar geëvalueerd.
b. De mogelijkheden voor maatwerk blijven op grond van het nieuwe beleidsplan ook bij toekomstige vervangingen in Oud Borne bestaan, maar circulariteit is daarbij wel het belangrijkste criterium.

5 Kosten, baten en dekking

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties.

6 Vervolg na besluitvorming
Na positieve besluitvorming van de raad zal de vaststelling van het beleidsplan openbare verlichting Borne 2021- 2031 via de gebruikelijke kanalen kenbaar worden gemaakt en de wordt de belangenvereniging Oud Borne schriftelijk op de hoogte gesteld van de besluitvorming,

Voorstel
Aan de raad wordt voorgesteld om:
- de nota beantwoording zienswijzen ontwerp- beleidsplan openbare verlichting Borne 2021- 2031 vast te stellen;
- op basis hiervan het ontwerp- beleidsplan openbare verlichting Borne 2021- 2031 ongewijzigd vast te stellen.

Bijlage(n)

21int01487:	Raadsbesluit beleidsplan openbare verlichting Borne 2021- 2031
21bij02208:	Nota beantwoording zienswijzen ontwerp- beleidsplan openbare verlichting Borne 2021- 2031
20ink02943:	Zienswijze belangenvereniging Oud Borne
21int01416:	Collegevoorstel vaststelling beleidsplan openbare verlichting Borne 2021- 2031
20bij08503:	Ontwerp- beleidsplan openbare verlichting Borne 2021- 2031 (het vast te stellen beleidsplan van adviesbureau Tauw)

Met betrekking tot het eerdere, voorgenomen besluit van het college:

20int06077:	Collegevoorstel ontwerp- beleidsplan openbare verlichting
20bij08502:	Memo aan de raad inzake beleidsplan openbare verlichting

Borne, 13-4-21

Burgemeester en wethouders van de gemeente Borne,

de secretaris,	de burgemeester,
E.S.I. ter Koele	drs. J.H.R. Pierik